

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapirkondadesse

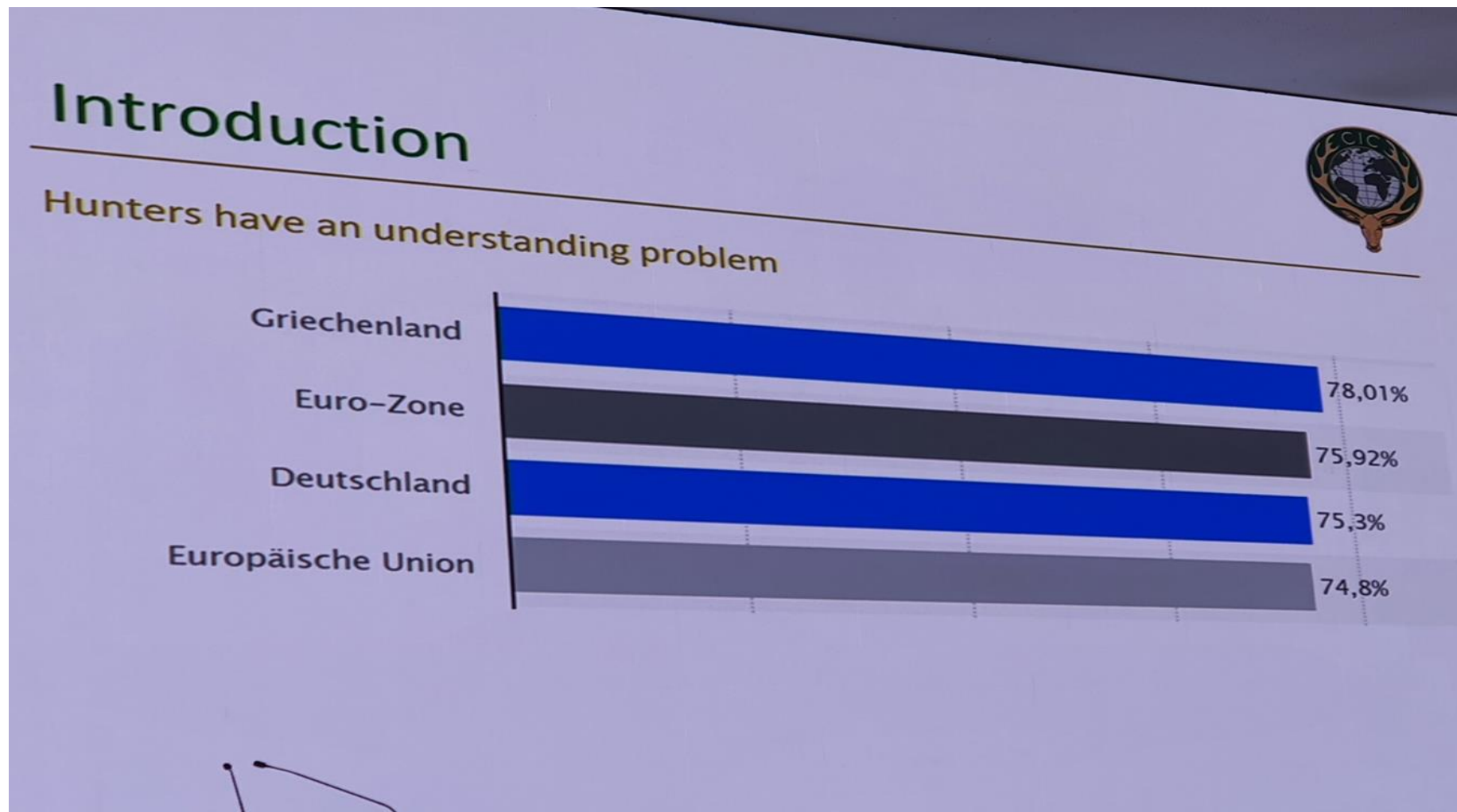
Jahinduse suuremad probleemkohad

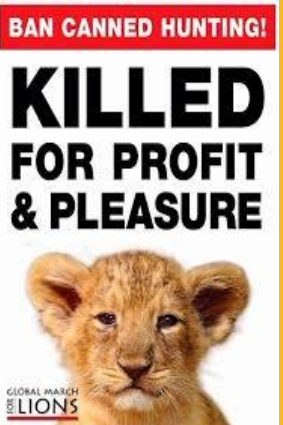
Priit Vahtramäe

EJS-i juhatuse liige

priit.vahtramae@ejs.ee

Globaalne tasand. Linnastumine. Eesti ca 70%

Enamik jahindust mõjutavaid otsuseid tehakse Brüsselis ca.90%

- KOMISJONI MÄÄRUS (EL) 2021/57, 25. jaanuar 2021 ehk pliimäärus.
- EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2009/147/EÜ ehk linnudirektiiv.
- NÕUKOGU DIREKTIIV 92/43/EMÜ ehk elupaikade direktiiv. (Natura 2000)

Sellega seondub 2 teemat: esiteks on meil väikese riigina raske mõjutada otsuseid meie kultuuri, traditsioonide ja arusaamade kohaselt. Näide: hülgejaht lubatud, aga saadusi keelatud realiseerida. Vastuolu meie jahinduse hea tavaga- kõik mis kütid, kasuta ära.

Teiseks: me tõlgendame kas tahtmatult või tahtlikult direktiive puudulikult, inimestele antakse mittetäielikku informatsiooni ja õiguslike regulatsioonide puhul ei arvestata direktiivide tegeliku sisu ja võimalustega. Näide: karujahi põhjendus jahieeskirjades. See tekitas segadust ja kohus lähtus puudulikust tekstist ja peatas karujahi.

Vahel aitab olukorda muuta ka mõjuisikute isiklik kogemus.

Riiklik jahinduse valdkonna juhtimine.

- Jahinduse praktilise korraldusega ja reguleerimisega tegeleb KeA. See osa on mehitatud ja töötab hästi.
- Uues Kliimaministeeriumis on ainult üks inimene, kes jahindusvaldkonnaga tegeleb ja seda on ilmselgelt vähe. Poliitika väljakujundamiseks sellest ei piisa. Vaja tugevdada. Jahinduspoliitika puudub.
- Puudu on valdkonna arengukava- mille puhul on sisuliselt tegemist kokkuleppega. Kokkuleppe puudumine tekitab olukorra, kus areng ei toimu süsteemsest vaid huvigruppide surve tulemusel. See aga ei taga jätkusuutliku arengut, kulutab asjata energiat ja sisuliselt ei taga kvaliteetset tulemust. Kui ei ole plaani, mille järele tegutseda, sihti kuhu liikuda, siis tekib olukord, kus oleme praegu.

Mis on kaasaegne jahindus?

- Jahindus valdkonnana on arenenud vastavalt ühiskondlikule arengule.
- See on aidanud ellu jääda kõigis ühiskonna arengu etappides alates kiviajast kuni tänapäevani.
- Üks probleem on ka selles, et ühiskond pole teadvustanud, milleni on jahinduse roll kaasajal.
- Siin on kindlasti oma süü ka jahimeestel. Loomulikult püüame me seda olukorda parandada ja ka tänane konverents on samm sinnapoole.
- Näeme jahimeestena jahinduse valdkonna probleeme, aga pakume ja leiame ka ise lahendusi, et neid lahendada.

Sellel kaasa aidata saate ka Teie

- Populaarsust on kogumas ja mitmeid aastaid on läbi viidud üritust „Avatud talude päevad“
- See on hästi vastu võetud ja linnainimesed tulevad tutvuvad maaelu ja loomadega
- Mis aga oleks kõige ligitõmbavam , kui lambad kes on talledega.
- Ka jahinduses kasutatakse mõnikord iseloomustamiseks sõna „ Bambi“ ja ilusad lambatalled on seda.

Milline siis on tänapäevane jahinduse sisu ja mida tähendab jaht kaasajal?

- 1. Jaht on eelkõige ulukite arvukuse reguleerimine.** Ulukid taastoodavad ennast. Jahimees on arvukuse reguleerija. Ei ole mõistlik reguleerida mootorrataste ja teiste sõidukitega. Reguleerimine ei tähenda alati vähendamist (2009/2010 talv ja metskitsed) vaid ka suurendamist või arvukuse taastamist.
- 2. Jaht on looduskaitse.** Jahimees on looduse praktiline kaitsja. Lisaks tavategevusele on ka riigi poolt tellitud projektid: väikekiskjate arvukuse reguleerimine liigikaitseliselt olulistel rannaniitudel, metsnugise küttimine lendorava pesitsusaladel jm.
- 3. Jaht on ühiskondlik tellimus.** Jahimees on selle täitja. Seega jahimees on oma tegevusega ühiskonnale vajalik abimees. Arvukuse reguleerimine võidakse tellida maakondlikest jahindusnõukogudest sõraliste kahjud vähendamiseks, riigi poolt suurkiskjate arvukuse ohjamiseks, nuhtlusisendite küttimiseks, hüljeste arvukuse reguleerimiseks, haigustega võitlemiseks (SAK, marutaud jm). Sõraliste arvukuse reguleerimisel ja SAK-i puhul on tähelepanuväärne, et riiklik tellimus on esitatud käsu vormis, mille mittetäitmine toob kaasa sanktsioonid.
- 4. Jaht on vastutuse võtmine ulukite hea käekäigu eest.** Palju on huvigruppe, kes on ulukite passiivsed kaitsjaid ja võitlevad küberavarustes ulukite hea käekäigu eest. Ka see on hea, aga ainult passiivsest kaitsest ei piisa vaid jahimehed on need, kes praktiliselt loodust kaitsevad ning võtavad vastutuse tagajärjede eest. Olgu see siis erinevate ulukite bio-proovide kogumine teaduse eesmärgil, riiklikus marutõve järelkontrollis osalemine, erinevate proovide korjamine, kurtumustõve ja linnugripi monitooringuprogrammis osalemine. Ka SAK on siin näide, kus Riigikogu ja valitsuse tasandil EJS võttis vastutuse ja tegutseb siiani praktilise SA tõrjega. Siia kuulub ka lagunened laipade matmine või loodusest eemaldamine, et haigus ei leviks.

Jahindus ja jaht kaasajal

5. Jaht tänapäeva mõistes on teaduspõhine, see kindlustab tasakaalu looduses ja looduse ja inimese vahel. Küttemissoovitused teadlastelt, koostöö, sisendi andmine jms. Osalemine teadusuuringutes.

6. Jaht on väga väikese ökoloogilise jalajäljega, kasutab taastuvat ressursi, võib võrrelda viljade korjamisega. Jahi ökoloogiline jalajälg on väiksem kui taimekasvatusel.

7. Jaht on nutikas lahendus (mitte probleem) **ühiskonna probleemide lahendamisel** tänapäeva intensiivse arengu tingimustes. Jahipidamist on püütud näidata probleemina. Seda ta ei ole, ta on osa lahendusest. Jahipidamist võib iseloomustada ka lausega: lambad terved, hundid söönud. Jahimehed pooldavad jätkusuutlikku ohjamist, mitte karistusoperatsioone.

Jahindus ja jaht kaasajal

- **Jahindus on riigikaitse** see on avalikkusele uus teema ja otseselt seotud riikliku julgeoleku olukorraga. 15 tuhat relvastatud jahimeest on suur jõud. Ukraina sõda on näidanud, et territoriaalkaitsel on oluline roll. Ukrainas sõdib puhtalt jahimeeste brigaade neli, kes teevad professionaalset tööd. Sest jahimees tunneb kohaliku loodust, teab liikumisvõimalusi ja võimekust ning orienteerub kohalikul maastikul, et seda ära kasutada.
- EJS ja Kaitseliit on sõlminud sellel suvel koostöölepingu, mille alusel toimub edasine koostöö riigikaitse osas.
- Koostöö Kaitseliiduga, kaitsejõududega ja Politseiga on olnud aktuaalne alati. Nii näiteks osaleme oma teadmiste ja kogemustega kadunud inimeste otsingul looduses. Meil on hulga edulugusid inimeste leidmisel metsast, sh laste.

Jahimees on abimees ka loomakasvatajatele ,kui meie poole abipalvega pöördutakse

Kuna enamuse algandmeid ulukite arvukuse osas tuleb jahimeestelt , siis on EJS arendanud jahimeeste tööriista infosüsteemi JAHIS, et paremini ja täpsemalt ulukeid loendada ja selle tulemusel ka kahjustusi ennetada . Eriti on tulemust andnud karude arvukuse täpsem teadmine ja sellest lähtuvad tegevused.

Jahipidamine on kiskjate arvukuse
reguleerimine ehk kahjustuste tõusu
ennetamine aga selle aluseks on rangelt
reguleeritud seadused ja EU loodusdirektiivid

Kehtiv jahiseadus aastast 2013

§ 22. Jahiulukite küttimehmaht ja -struktuur

(1) Põdra, punahirve, metssea ja metskitse küttimehmaht ja -struktuur lepitakse igal jahiaastal jahipiirkondade kaupa kokku jahindusnõukogus, lähtudes käesoleva seaduse § 21 lõikes 4 nimetatud aruandest ja jahipiirkonna kasutaja ettepanekust.

(2) Pruunkaru, hundi, ilvese ja hallhülge küttimehmahu kehtestab igal jahiaastal Keskkonnaamet, lähtudes käesoleva seaduse § 21 lõikes 4 nimetatud aruandest ning jahindusnõukogu ettepanekust

Tabel 2. Hundi, ilvese ja pruunkaru ohustatus ja kaitsestaatus.

Akt	Hunt	Ilves	Pruunkaru	Seletus
Ohustatus maailmas (IUCN, ver 3.1)	Ohuväline (<i>Least Concern</i>)	Ohuväline (<i>Least Concern</i>)	Ohuväline (<i>Least Concern</i>)	
Loodusdirektiiv (Eesti erand)	V lisa	V lisa	IV lisa	IV lisa – ranget kaitset vajav liik, üksikisendite eraldamine loodusest lubatud erandkorras, V lisa – majanduslikku tähtsust omav liik; liikmesriigi kohus on jälgida, et liikide kasutamine ei ohustaks nende püsimist.
Euroopa Liidu CITES määrus (338/97)	Lisa A	Lisa A	Lisa A	Lisa A liikidega on tehingud keelatud (v.a erandkorras)
Berni konventsioon	II lisa	III lisa	II lisa	II lisa – rangelt kaitstav, III lisa – kaitstav
Washingtoni konventsioon (CITES)	II lisa	II lisa	II lisa	II lisa – liigid, mis praegu ei tarvitse veel olla väljasuremis- ohus, kuid millega kontrolli-matu kauplemine võib nende looduskaitsest seisundit ohu-stada.

KINNITATUD

Keskkonnaameti
peadirektori 18.02.2022 käskkirjaga
nr 1-1/22/32

Suurkiskjate: hundi, ilvese ja pruunkaru kaitse ja ohjamise tegevuskava

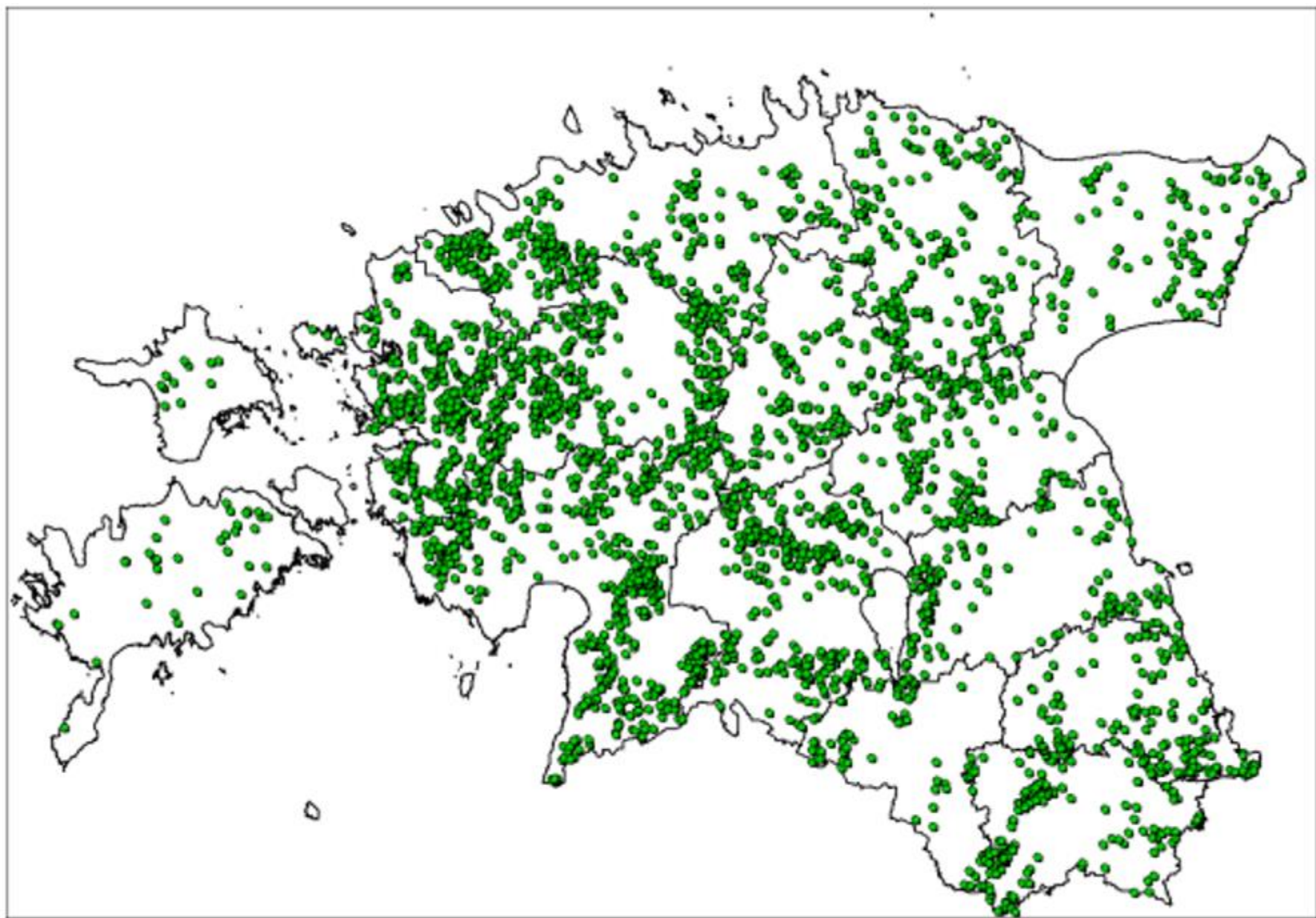

Käesolev hundi, ilvese ja pruunkaru kaitse ja ohjamise tegevuskava annab suunised ja tegevusplaani aastateks 2022–2031 selleks, et Eesti ühiskond toimiks ja areneks rahumeelselt koos looduslike, tugevate ja ökoloogilist funktsiooni täitvate suurkiskja-asurkondadega. Käesolev kava on jätk möödunud kahel aastakümnel suurkiskjate kaitse ja ohjamise korraldamist suunanud tegevuskavadele aastateks 2002–2011 ja 2012–2021, mille rakendusperioodide jooksul pandi alus suurkiskjate süstemaatilisele seirele ja jahikorraldusele.

- Hunt** – alla aasta vanuste kutsikatega hundikarjade arv enne jahihooaega: **20–30**;
- Ilves** – alla aasta vanuste poegadega pesakondade arv enne jahihooaega: ≥ 80 ;
- Pruunkaru** – alla aasta vanuste poegadega pesakondade arv enne jahihooaega: ≥ 70 .

Ilvese puhul on kevadine sigimisealiste isendite arv ehk nn baasurkond ≥ 350 isendit ja pruunkaru puhul ≥ 650 isendit. Hundi puhul tuleb baasurkonna suurus ≥ 140 isendit saavutada kava rakendusperioodi jooksul, soovitatavalt 5 aasta jooksul. Baasurkonna miinimumtaseme arvutuse aluseks on 3 aasta keskmine.

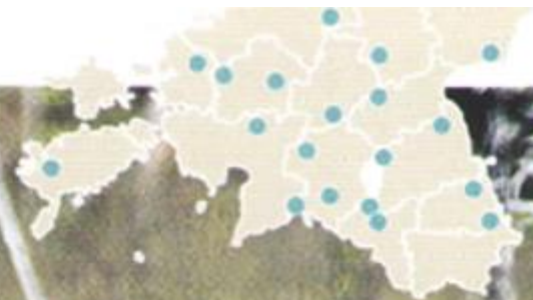

2022. aastal tehtud hundi vaatlused. *Wolf observations in 2022 (n=3865).*

HUNT

Hundi levik

● Kutsikatega hundikarjad 2018

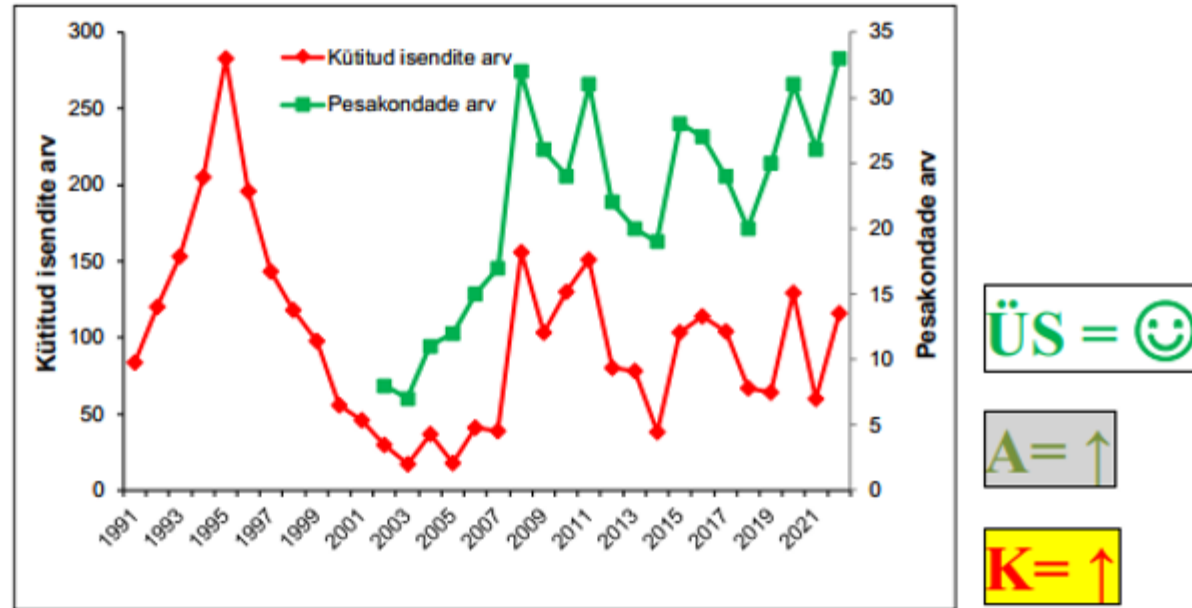

■ pesakondade arv
■ kütitud isendite arv
● hundi kahjustusjuhtumite arv

FOTO: Jüri Jõepera

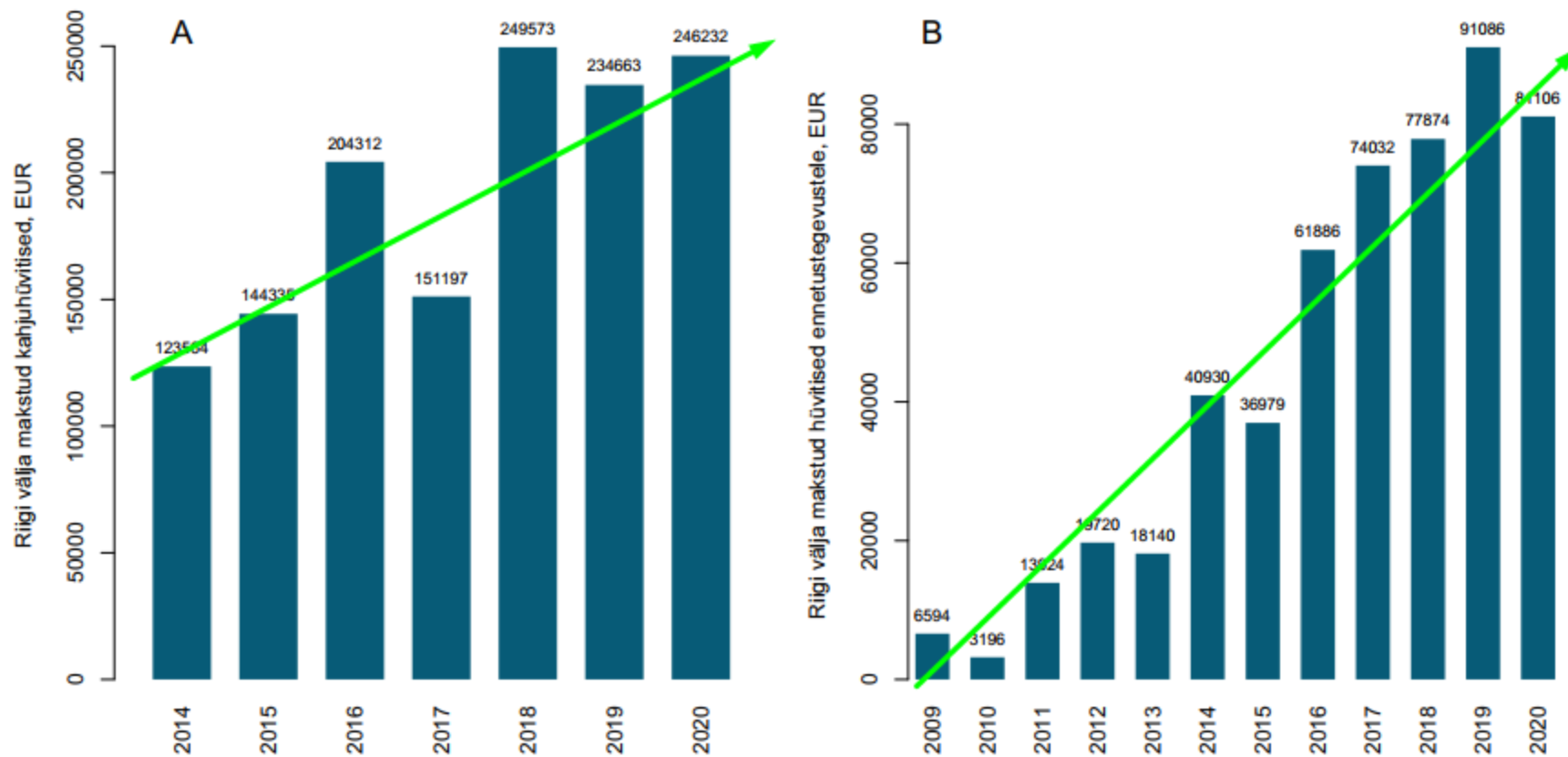
HUNT (*Canis lupus*)

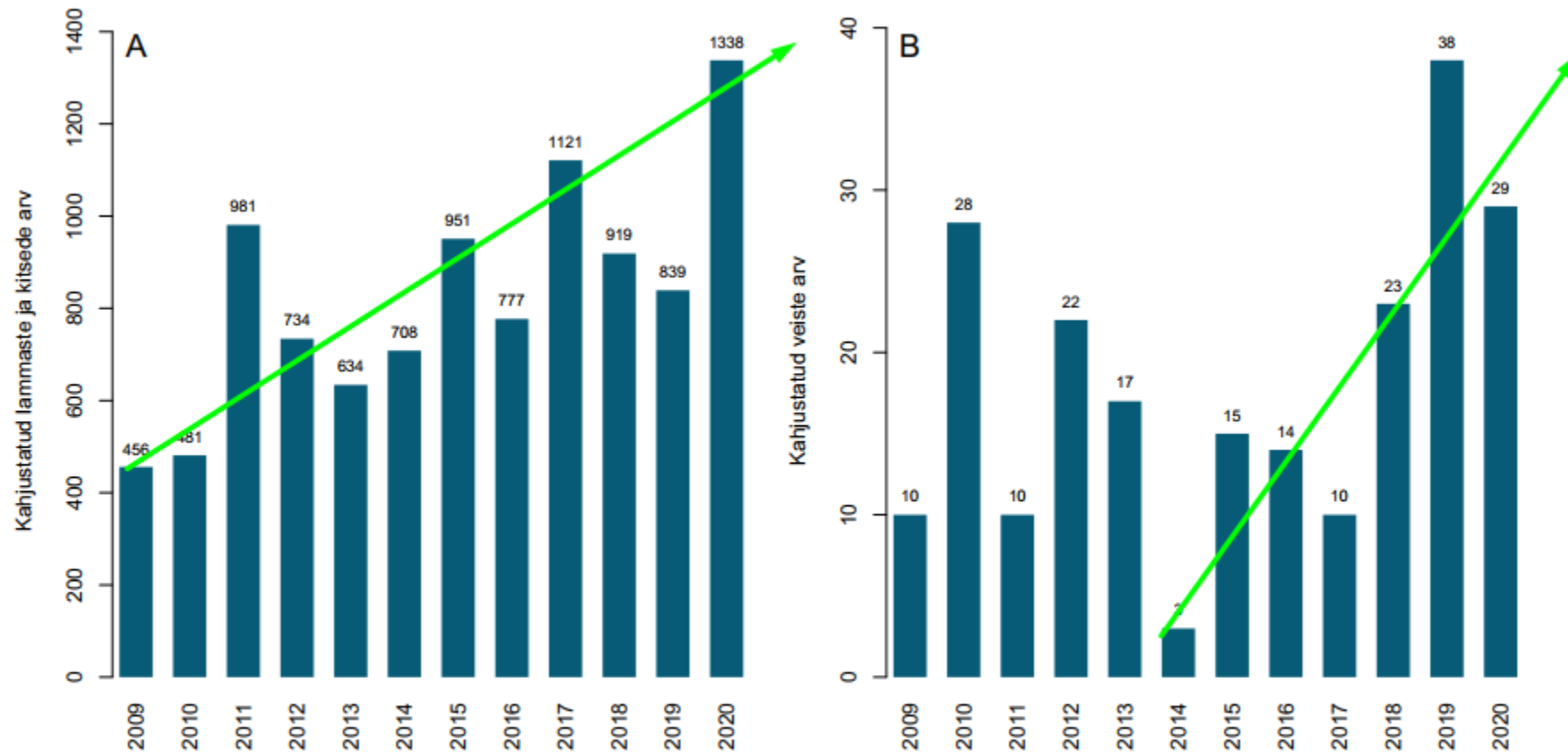
Hundi küttimine aastatel 1991 – 2022 ning kutsikatega karjade arv.

The number of wolf hunted in 1991 – 2022 (red line) and number of reproductive packs (green line).

- Hundi kutsikatega karju oli 2021. aasta sügisel 33, neile lisaks kolm Läti Vabariigi territooriumil Eesti piiri läheduses. Üldarvukus oli sügisel tõenäoliselt vahemikus 300-330 ning tänavu kevadel vahemikus 150-170 isendit.

Joonis 7. Suurkiskjate põhjustatud kahjustuste hüvitised aastatel 2014–2020 (A) ning suurkiskjate põhjustatavate kahjude ennetamiseks tehtud tegevuste kulude katteks riigi poolt välja makstud hüvitised Eestis aastatel 2009–2020 (B; allikas: T. Talvi, KeA).

Joonis 8. Registreeritud suurkiskjate kahjustatud lammaste ja kitsede arv (A) ning kahjustatud veiste arv (B) Eestis aastatel 2009–2020 (allikas: T. Talvi, KeA).

Inimene on loodusesse juba nii palju sekkunud, et seda päevapealt lõpetada ei ole võimalik. See seab ohtu inimeste vara ja tervise või on oht isegi elule. Looduse tasakaalu muutmine 1 aastaga ei ole võimalik, minimaalselt võtab see aega 5 aastat.

Õpime teiste riikide kogemustest. Mis juhtub kui jaht keelata ?

NATURA 2000

Bear attacks on humans in Romania

Life

Bear attacks on humans in Romania

YEAR	no. of incidents	Injured	Dead
2010	4	4	0
2011	8	8	0
2012	11	11	2
2013	8	10	1
2014	14	18	0
2015	12	13	0
2016	16	16	0
2017	30	34	1
2018	28	31	0
2019	30	36	6
2020	6	6	1
2021	41	41	4
2022	26	26	0
25.08.2023	26	26	1
TOTAL	260	280	16

Täna tähelepanu eest!

priit.vahtramäe@ejs.ee